

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 16. decembra 1925.

Št. 50.

Za se.

Vsak človek je dolžan, da skrbi za se; skrbi za vsakdanji kruh, za potrebno izobrazbo in za potrebno obrambo svojih pravic. Ravno to je dolžan vsak narod, tudi mi Slovenci na Koroškem. Dolžni smo skrbeti za svoj obstanek, za potrebno izobrazbo in za obrambo svojih pravic.

Dolga stoletja obdeluje koroški Slovenec svojo zemljo. Hudi viharji so že šli čez njo, a koroški Slovenec je ostal na njej; dolga leta se že bije boj za njo, a še jo imamo, četudi z marsikatero rano. Prav ravnotako ljubimo to zemljo, ker je napojena z žulji naših prednikov, ker je nam dala naše življenje in naš materni jezik. Kakor smo jo podedovali, takšno hočemo izročiti svojim naslednikom. Ta ljubezen do naše rodne zemlje pa rabi vedno nove opore, ponovnih opominov in varstva. Vse to nam dajejo naši listi, sedaj naš „Koroški Slovenec“. **Ta nas uči ljubiti našo zemljo, naše lepe cerkve, naše kmečke domove, naše koče, naše doline in gore; ta nam govori o lepoti kmečkega dela in o sreči na deželi, ako oboje obseva naša vera; ta nas uči korakati z novimi razmerami, da ne zaostajamo.** Ni številke, ki bi se ne ozirala na te naše potrebe, da še lažje ohranimo na svoji zemlji. Zato naj ne bo slovenske hiše brez „Koroškega Slovenca“!

Za vse narode velja pravilo, da se njihova mladina uči s pomočjo matere besede. Le za nas ne velja, naša mladina se mora učiti s pomočjo tujega jezika. Zato nam ljudska šola ne da izobrazbe, kakor bi je potrebovali. Slovenci smo, zato bi morala tudi izobrazba biti slovenska, domača. Vsi narodi pustijo svoje otroke učiti, da morajo ljubiti svoj narod, le za naše otroke je izjema. Iz naših šol pridejo otroci, ki se sramujejo slovenskih mater. Pa ne samo to. Iz naših šol pridejo otroci, ki so mrzli v veri, ker se mnogokrat v besedi in vzgledu podira to, kar duhovnik uči. To dvojje: verska in narodna izobrazba je pa podlaga za naš obstoj. Zato je nujna potreba, da po šoli popravimo zamujeno. Pa vsega, kar za življenje potrebujemo, bi nam tudi najboljša ljudska šola ne mogla dati. Zato se vsak, ki noče zaostajati

in ostati nevednež, izobrazuje naprej. To izobrazbo dobivamo na shodih, po knjigah, a učitelj, ki nas redno vsak teden poučuje, pa je „Koroški Slovenec“. Ta nam odpira pogled iz domače vasi, širi splošno znanje po člankih in novicah iz sveta, nas uči ljubiti domače šege in domačo vero, uči nas spoštovati svoje starše in sebe, uči, kaj nam škoduje in kaj koristi, uči spoznavati razmere drugih narodov, ki živijo v podobnih razmerah kakor mi, uči nas neustrašenega boja za naše pravice in nam kaže z vzgledi, da nazadnje zmaga vedno le pravica. Zato pridobivajmo svojemu listu vedno več prijateljev!

A še bolj krvavo nam je potreben „Koroški Slovenec“ zato, da tudi mi svetu moremo povedati, kako nam gre. Lahko rečemo, ne vedel bi več svet za nas, ako bi nam nasprotniki zaprla naša edina usta v svet. Da ne počnejo z nami, kakor bi radi, se imamo edino zahvaliti našemu listu, ki svet opozarja na krivice, ki se nam gode. Le tega se naši nasprotniki še bojijo, ker imajo sami dele svojega naroda kot manjšine v tujih državah in bi se na teh moglo povračevati, kar nam krivičnega prizadevajo. **Zato je „Koroški Slovenec“ naš najboljši prijatelj, ki edini nas zagovarja, ki edini nas brani pred še večjimi krivicami.** Potemtakem pa je nujna dolžnost vsakega koroškega Slovenca, ki kaj drži na se, da širi in denarno podpira svoj list najbolj ko more.

Še eno važno delo mora opravljati „Koroški Slovenec“: **Pobijati mora laži, ki jih nasprotniki trosijo o nas.** Kaj o nas in čez nas svetu pripovedujejo, je nam iz lista znano: po njihovem ni Slovencev na Koroškem, pa imajo okoli 80 slovenskih šol, imajo vse polno zborovanj, kjer jih nihče ne moti, imajo zelo številna društva, ki uprizarjajo igro za igro, pretepajo Jugendbündlerje, ker nočejo „Živio Srbija“ klicati ali ker priznavajo Avstrijo, pred oblastmi se smejo posluževati svojega jezika itd. Vidite, tako pišejo o nas že sedaj, kako bi še le, ko bi jih nihče ne popravljaj, bili bi v samem rajju. Zato je naša naloga, da bo „Koroški Slovenec“ se povečal in širil, da bo še bolj mogel zagovarjati resnico in pobijati laž.

Vsak Slovenec naj si šteje v dolžnost, da pridobi vsaj še enega naročnika, da po svojih močeh tudi sodeluje, da bo list čim dalje bolj postal: najboljši in najbolj priljubljeni naš učitelj in branitelj.

POLITIČNI PREGLED

Petintrideseto poročilo. Dr. Zimmermann omenja v svojem poročilu — od 15. oktobra do 15. novembra — parlamentarno delo, uradniški nameravani štrajk in kar je vlada zveznim uradnikom obljubila. O posojilu za upokojence bo treba razpravljati. Zasedanje v Ženevi je pokazalo, da Društvo narodov temu ni naklonjeno. Uradnikov je bilo odslovljenih 80.878 in kar še do 100.000 manjka, pride na vrsto. Prihranki posojila so znašali 31. oktobra 40,15 milijona dolarjev. V proračunu za leto 1925 je bilo za investicije določenih 78 milijonov šilingov; od te vsote se je porabilo 57,6 milijona za produktivne investicije, izdatek pa se je kril s posojilom. Država je dobila konca oktobra 10 milijonov šilingov predujma, ko je plačala prej zapadle obresti.

Veleizdaja v parlamentu. Pri razpravi o proračunu je dobil besedo tudi posl. Falle, da pojasni zadevo shoda v Št. Jakobu v Rožu, ki je dal povod vsenemški interpelaciji, ki dolži Falleja veleizdaje. Falle je potrdil, da je iredentistična agitacija na Koroškem zavzela nevarnejšo obliko, vendar je večina slovenskega prebivalstva na Koroškem prekoslej zvesta avstr. republiki. V interpelaciji se mi je predbacivalo, da sem se zavzel za varstvo manjšine, da sem s tem podpiral stremljenje proti enoti Koroške in to je Landesverrat. Resnica je ta, da so se bojevali vsenemci proti iredenti na ta način, da so sklicevali shode in nastope v slovensko ozemlje. Mi zastopamo stališče, da je treba živeti s slovensko manjšino v miru in da to postopanje „kärntner treue“ Slovence vodi v tabor iredente. Iz tega, ker sem za narodni mir, se je izluščil Landesverrat. To podtikavanje odločno zavračam. Dejstvo je, da je boj vsenemcev proti jugoslovanski iredenti le krinka za boj proti soc. demokraciji in če na-

PODLISTEK

Materi v spomin.

Ledenomrzla jesenska burja razsaja zunaj in v bližnjem gozdu tik za vasjo, grozi podreti tudi najmočnejša debela mogočnih borov in vitkih smrek. Line in trami v vasi škripajo in veter žvižga skozi špranje kozolcev in še praznih drvarnic.

Mirni bogaboječi kmetje, utrujeni od dela in skrbi, so zaprli hišna vrata, zapahnili okna in line in se podali k zaslužnemu in potrebnemu počitku, priporočujoč sebe in svojo boro imetje v varstvo Vsemogočnemu in vsem svetnikom. Tema razgrinja svoja krila nad vasjo, a veter tuli svojo pretresujočo uspavanko.

Toda glej! Tam pod bregom brli še luč v majhni hišci; kaj neki pomeni luč tako pozno v noči?

Popoten sem zemljan, brez strehe in brez sredstev, po dnevi osovražen, po noči brez miru. Kot Ahasver blodim brez cilja in brez konca, sem danes tukaj gost, jutri drugje prosim. Radoveden, podvizam svoj korak in sto-

pim v hišo malo, kjer sveča še brli ob uri nenavadni. Na pragu tam obstanem, srce se mi krči, ko vidim množico zbrano, ne v veselju, ampak v žalosti združeno ob rakvi sveži. Si s križem označim čelo, pomolim očenaš za mir odpluli duši, nato osrčim se in prosim pojasnila, kdo bil je ta, ki v miru zdaj počiva v temle skromnem hramu?

Možak, od peze let upognjen, od dela, borbe za kruh vsakdanji osivel, odgovor mi poda s solznimi očmi, da žena mu umrla, družica mnogih let. Ljudje so jo poznali kot Mlinarico v mlinu Habnarjevem, a oči je zatisnila v mirni Lesjakovi koči v Žitari vasi.

Zdaj um se mi razbistri, spomin se mi vzbudi in vidim rajnko ženo na trnjevi poti.

Pač jasni so bili dnevi prvih zakonskih let, a bili so le kratki. Prišla družina je, obilna po številu in trud se je podvojil in podesetoril in križev bilo je vedno več. Pač trebalo je gesla: „Ne objokuj Ti jutra, ki skrb in delo novo nese, saj sladko je skrbeti za one, ki jih ljubiš.“

A prišla je druga sila, naravni element, voda, ki uničila Ti je doma srečo tam ob mlin-ski strugi, a uničila tudi zdravja največji božji dar. Zgradila komaj sta si z možem novo og-

lišče tam v Žitari vasi, prišle so na obisk sestre nezaželjene tri: vojna, lakota, bolezen, hušji, strašnejši ena od druge. Odšla je Fames, Mars se je umaknil, a bolezen je ostala, trla Te celih osem dolgih let; ni to li več od mučeništva?

Mirno, vdana v voljo božjo, prenašala si vse križe in težave, vse neznosne bolečine z res mučeniško potrpežljivostjo, brez odrnjanja, brez pritožb. Ko si zaslužila bližajočo se smrt, kako ginljivo in goreče si še dajala Tvojim dragim zaostalim lepe nauke in opomine in se nato bogu vdano preselila čiste, mučeniške duše v dvorane neskončnosti, v neminljivo večnost.

Že gledam v duhu Te v nebesih, med angeli, kjer poješ hvalo Odrešeniku, a prosiš tudi za Tvoje drage zaostale, da bi združeni se zopet enkrat veselili v rajju tam nad zvezdami.

Zatorej mož, ne plakaj ob grobu njenem, ne joči deca ob sveži še gomili, ki zagrnila je vso nieno bol in vse trpljenje. Naj vživa duša njena zdaj v nebesih mir, sladkost, uteho.

Slava njenemu spominu!

stopiš proti umazanim političnim sredstvom, si veleizdajalec. Falle je v naslednjem grajal postopanje in obrekovanje posl. Klimanna in imenoval to „die Tradition der Etappenschweine“. Interpelacija je politično škodovala. Končno je pribil, da varstvo slovenske manjšine na Koroškem ni Landesverrat, temveč nekaj povsem umevnega. Trditev, da je to Landesverrat, je infamno obrekovanje. Falleju je odgovarjal dr. Angerer, ki pravi, da varstva potrebne manjšine na Koroškem sploh ni, ker živa slovenska manjšina dejansko popolno enakopravnost. Zato tudi ni potrebno, da se Nemcem reče, naj živijo s Slovenci v miru, ker so nato delali in še delajo. Fallejev govor je dal jugoslovanski propagandi samo gradivo za agitacijo. Zunanje ministrstvo se mora za dogodke v koroškem obmejnem ozemlju bolj brigati, časnikarske laži, ki govore o zatiranju Slovencev, se mora uradno popraviti in prisiliti k molku one duhovnike, ki se enostransko prilagodujejo slovensko-nacionalnemu sovražstvu, mesto da bi pospeševali mirno sožitje Nemcev in Slovencev. Od oblasti zahtevamo, da postopajo v smislu naših zahtev po enakopravnosti. Nočemo trpeti politike zatiranja, a zahtevamo predvsem, da se izpolnijo želje „kärntnertraue“ Slovencev. — Dr. Angerer nima pojma o dejanskih razmerah na Koroškem, ker tako more govoriti le oni, ki bere samo vsenemške liste. — Dr. Angererju je pomagal Pavlič, ki se je najprej bavil z vestmi o tajni pogodbi med Jugoslavijo in Italijo. Ker razmere med obema državama niso ravno preveč prijateljske, dvomi nad obstojem take pogodbe. Sicer pa obe državi vedno povdarjata, da jamčita za nedotakljivost sedanjih mej. Grško-bolgarski razdor je zelo poučljiv za take avanture. Dalje pravi, da na oni strani Karavank res stremijo za tem, da se priključi glasovalno ozemlje k Jugoslaviji. Verjame tudi, da stoji nekateri duhovniki in tudi drugi stanovni na Koroškem temu stremljenju zelo blizu. Vendar nevarnost vpada z jugoslovanske strani ne obstoja in se Korošci vsled tega nikakor ne razburjajo, ker Jugoslavija gotovo nima interesa na tem. Ali če bi bande hotele vpasti, bodo Korošci domačo grudo branili kot nekdanj.

Avstrija in drugo. V naši državi imamo že 160.000 brezposelnih, v novembru je zraslo število za 28.000. — „Jutro“ razkriva povod vsenemške gonje proti Slovincem. Nahujskati so hoteli vso nemško javnost proti Slovincem. Vesti o četaški ofenzivi so skovali tedaj, ko sta bila 10. okt. dva Orjunaša v Celovcu, ki sta si ogledala petletne proslave plebiscita. Hoteli so pač na vsak način dobiti nekaj v roke, da bi mogli Slovence še bolj preganjati. — Italija dementuje vesti o tajni pogodbi z Jugoslavijo glede delitve Koroške v slučaju priklonitve. — Jugoslov. fin. min. pojde v Ameriko, da uredi vprašanje vojnih dolgov, odnosi se med državo in Blairovo bančno skupino, ki je dala že nekaj posojila, in da uglaadi pot za novo posojilo. — Češkoslovaška že ima novo vlado. Predsednik ji je Švehla, zunanji min. pa zopet dr. Beneš.

37. zasedanje Sveta Društva narodov je končano. Svet je razpravljal o raznih odprtih in kočljivih vprašanjih. Rešen še ni grško-bolgarski spor, ki bi vžgal na Balkanu lahko tudi nov vojni požar, ako ne bi poseglo vmes Društvo narodov, ki je spoznalo grško krivdo in ukazalo, da mora plačati Grška Bolgarski 30 milijonov levov odškodnine. Grška sklep Društva narodov ne priznava, ker vojaška komisija, ki je preiskavala slučaj, baje Grkov ni zaslišala. Zahteva od Bolgarske 50 milijonov drahem odškodnine in pravi, da se pritoži pri mednarodnem razsodišču v Haagu. Komisija pa vztraja pri svojih sklepih in zahteva, da se odstranijo grške in bolgarske obmejne čete, ker so za to službo nesposobne, in za poveljnike imenujejo nevtralni oficirji. Na ta način se mislijo prepričati komitske akcije. — Avstrijsko vprašanje tudi ni šlo tako gladko. Pogajanja so se enkrat celo tako zostrila, da je že prevladalo mnenje, da so dnevi vladi že šteti. Doseglo se je prav malo. S 1. julijem 1926 popolnoma preneha kontrola dr. Zimmermana, za njim pa pride zaupnik upnikov, ki bo nadziral dohodke tobačne režije — ima 115%

čistega dobička — in carine. Ko se nabere 10 milijonov obresti, se izplačajo. Posrednik med vlado in kontrolnim odborom v Parizu bo poseben direktor. Ostanke posojila bo nadziral Dubois. Izdatki za investicije se ne bodo krili več z rednimi dohodki, temveč s posojili. Več drugim zahtevam Svet Društva narodov ni ugodil. — Mosulsko vprašanje je bilo najtežje, ker Turčija ne priznava razsodbe. Menda se Turki pogajajo vsled tega z Rusijo. Turki bi dali Rusiji Kars, ako pomaga, da ostane Mosul Turčiji. Angleška je odločna braniti meje tudi z orožjem, Turčija pa bo menda le popustila, ker notranje razmere vsled raznih novotarij niso preveč dobre. — Glede razorožitvenega vprašanja se je ugotovilo, da je glavna ovira za razorožitev napetost med Rusijo in Anglijo.

DOMAČE NOVICE

Dva junaka! „Neuigkeits-Weltblatt“ št. 271. od 26. XI. poroča, da je član Heimatbunda g. Zernatto ml. govoril dne 23. XI. na Dunaju na zborovanju frontnih vojakov (ali je rekrute nabiral?) o novi jugoslovanski nevarnosti za odcepitev južne Koroške. Po poročilu gornjega lista je med drugim trdil, „da na Koroškem sploh ni Slovencev, ampak samo „Windische“, da ima slov. stranka različne podrejene organizacije, tako Ciril in Metodovo društvo, da izdaja en list, ki ima največjo naklado vseh koroških listov (to je od vseh koroških listov najbolj razširjen list) in ki se brezplačno deli med ljudstvo, torej vzdrževan po tajnih gmotnih virih... Glavni agitator na južnem Koroškem je Orjuna, oborožena bojna organizacija...“ Ubogi poslušalci, kako so jim kaj trepetale hlače, ko jim je g. Zernatto tako živo slikal nevarnost, ki preti Koroški, zbrani v Heimatbundu. Proti taki nevarnosti je treba zbirati vojske navajene fronte in zato je treba — iti na Dunaj. Pa mislimo, da so tam pametnejši. Nemci naj postanejo proti nam bolj pravični, bodo pa videli tujih strahov. Drug tak junak, ki se je skregal z resnico, je g. Poukar. Pisal je 30. VIII. t. l. v „Der kleine Michel“ o zapuščenih deželi Koroški, kjer Nemci od Slovencev toliko trpijo; tako piše, „da so v Ledincih bili Jugendbundlerji tepeni, ker niso hoteli vpiti „Živio Srbija!“ da Nemci in Nemcem prijazni Slovenci trpijo pod terorjem (pod silo in strahom), samopomoč pa jim zabranjuje nemško-avstrijska država“ da so 12. julija v Pečnici Jugendbundlerji bili pretepeni, ker so priznavali Nemško Avstrijo.“ Take budalosti širijo naši Nemci o nas po svetu. Res ne bo prej miru, da se Heimatbund razžene, nima več pravice do življenja, ker se vzdržuje le še z lažmi, z hujskanjem in vznemirjenjem prebivalstva.

Ogrožena koroška meja. Stare ljudi rado po udih trga; imajo v kosteh barometer, ki nič ne stane, ko se že povsod sicer cene navijajo. V kosteh naših sosedov se je naselil nek narodni protin; kakor hitro nastopi slabo vreme, ga čutijo. Dne 1. grudna so pričakovali Orjuna in ne vemo, kaj se jim je še sanjalo. Te narodne bolečine pomirjuje tudi „Reichspošta“ z dopisom iz Celovca: „Kranjski Slovenci so se neprestano trudili, koroške krvne brate ločiti od Nemcev. Po stoletnem boju je ob ljudskem glasovanju prišla priložnost si umeriti svojo usodo in se pridružiti bratom na Kranjskem, a 22.000 Slovencev je glasovalo s Koroško in samo 15.000 za Jugoslavijo. Pred vojno je bila marsikatera pritožba koroških Slovencev upravičena, razdelitev volilnih okrajev je bila krivična, a zdaj se v Avstriji vselej najpopolnejše enakopravnosti, ki gre tako daleč, da se jim je ponudilo mesto v odsekih in v komisiji, ki se je volila, da preišče slovenske pritožbe, se je volil preko določb poročca Slovenec. Slovenci nimajo niti najmanjšega razloga pritoževati se; ko bi se z Nemci na južnem Tirolskem, Češkem, v Jugoslaviji tako ravnalo, ne bi bilo pritožbe nikjer. Tisti, ki se pritožujejo, so za mejo...“ — Vladni list, vodilen list, bi moral biti pri izbiranju svojih sotrudnikov bolj previden. Kar tu poroča, poročajo vsenemški listi tudi. Na Koroškem najpopolnejša enakopravnost! Zato ima manjšina, ki šteje v deželi po našem štetju 30%, po vlad-

nem vsaj 20%, na šolah 5% dijakov, zato je vse uradništvo skoro vse učiteljstvo, vsi zdravniki izven dveh, vsi odvetniki, vse je nemško in šole s slovenskim učnim jezikom nimamo! Enakopraven je Slovenec — pri plačilih že, a sicer se ga zaničuje in prezira. V javnem življenju se navadno zahteva, naj bo, kar se pove ali zapiše, resnica, naši nemški prijatelji pa nadaljujejo, kar so delali že ves čas; na zunaj se vse taji kar drzno, tudi stvari, ki jih ve vsak otrok. Naše razmere so svetu danes znane, in danes ne bo še več nemški Celovec svetu lagal, da Slovenci uživajo najpopolnejšo enakopravnost. Celovski magistrat ima v službenih določbah, da se vzamejo v službo samo Nemci — ali „Reichspoštin“ dopisnik ne ve nič o tem? In to je še najmanjše! Najgrše je, da se s silo iztirava iz ljudske šole vsaka slovenska beseda in tako redi mladina, ki ne bere nobene knjige, ne zna pisati nobene pisma — redi se analfabetstvo na Tirolskem in dolgo že na Koroškem.

Občni zbor Heimatbunda. Dne 3. decembra je imel Heimatbund svoj izredni občni zbor v Celovcu, da zavzame svoje stališče napram napadom slovenskega časopisja in soc. demokratičnega vodstva. Načelnik g. dr. Wutte izvaja v svojem govoru, da prebivalstvo nekdanje plebiscitne cone A z zaupanjem zre na vodstvo Heimatbunda in da se pokorava dosledno njegovim navodilom, o čemur priča disciplina napram provokacijam slovenskih nacionalcev. Sovražnik išče pobojev za svojo propagando v inozemstvu in le treznost je tukaj na mestu. Žalostno je, da se najde avstrijski časopis, „Arbeiterwille“, ki taji in izdaja cilj in delo Heimatbunda in zahteva njegov razpust. Heimatbund je vedno pomirjevalno vplival na prebivalstvo in skrbel za razčiščenje in pouk ljudstva; v slučaju pa, da se krši edinstvo in mir dežele, se mora pa napeti skrajna sila, da se ohrani enotna in prosta Koroška. V sličnem smislu je govoril tudi Majer Kajbič in naglašal, da je prišel čas, da Heimatbund pokaže zmožnost za rodovitno delo. S Slovincem je treba energično obračunati in nastopiti proti Ljubljani, ki podpihuje iredento na Koroškem. S stvarnimi razpravami v tu- in inozemstvu potom časopisja se morajo neresnične vesti, ki se širijo — odstraniti. Predlog, da se Heimatbund razširi na vso deželo, je bil sprejet in pošlje se pod vodstvom Feiniga deputacija k deželnemu glavarju, da naprosi vlado za tozadevno podporo. — Mi Slovenci se začudeno vprašamo, na kateri način provociramo in iščemo pobojev? Ali je provokacija, če se pokaže slovenski obraz v nemški družbi, ali je provokacija, če v lastni hiši govori Slovenec slovenski? Kje smo imeli javne shode, ki bi izzivali nemško ljudstvo? Ali ne drdajo baš pri vaših prireditvah avtomobili iz Celovca na vse kraje, da hujskajo proti Slovincem? Tega se zavedajo tudi soc. demokrati in le raditega zahtevajo razpust Heimatbunda. Če se hvalijo s tem, da je samo treznost na mestu, je pač to le papirna izjava, ker dozdej imamo mnogo slučajev, kjer se je brez vsakega povoda napadalo slovensko ljudstvo ravno od treznih Heimatbundlerjev. Heimatbund je tisti, ki enostransko podučava svoje somišljenike o slovenskih upravičenih zahtevah in ki trosi razdor in prepir med našo ljudstvo. Slovenci nimamo ne Heimatbunda, ne Freischar, ne Jugendbunda in sličnih organizacij, zato pa tudi le mi lahko trdimo, da ne iščemo pobojev in slepih preprirov.

Tudi Pliberk je 6. t. m. protestiral proti jugoslovanski nevarnosti, ki se je izkazala kot po vsenemcih uprizorjeni manever. Nekaj so s tem pa le dosegli. Češkoslovaški in sploh slovenski tisk se je obširno bavil z odgovorom na vsenemško interpelacijo in obenem s koroškimi Slovenci. Dr. Herbst je v Pliberku omenil trpljenje prebivalstva pod jugoslovansko zasedbo, pozabil je pa omeniti trpljenje slovenskega prebivalstva pod stransko vlado Heimatbunda. Naduč. Messner iz Malega Št. Vida je odrekal dr. Petku pravico, da nastopa na manjšinskem kongresu v Ženevi kot zagovornik koroških Slovencev. On je lahko zaupnik „Koroške slovenske stranke“, ne pa zastopnik vseh koroških Slovencev. G. Messner se je pri

ljudskem štetju vpisal gotovo za Slovence in pa tudi vsi oni, ki odrekajo dr. Petku pravico zastopstva koroških Slovencev. Sprejeta resolucija je bila prečitana v obeh jezikih in je slična drugim resolucijam, ki so bile sprejete ob teh prilikah. — Iz poročila o občnem zboru Schulvereina Südmark posnemamo, da pošlje dunajska centrala eno tretjino vseh sredstev na leto na Koroško, najbolj eksponirani obmejni deželi. Ogromna sredstva morajo imeti na razpolago, pa še premalo je, kakor kaže okrožnica. O trenutnem položaju na Koroškem je poročal dr. Wutte, da vse prireditve in vse delo pripravlja pot za povratak v veliko nemško domovino.

Samopomoč. V časopisih smo brali, da so kmetje na Tirolskem osnovali zadrugo, da bodo sami klali živino in oskrbovali sami z mesom mesto inomost po nižjih cenah kot jo prodajajo mesarji. Kaj takega bi bilo tudi pri nas na mestu. Kmet je prisiljen, prodati živino pod nič, navezan je na mešetarje in prekupce in mesarji cene mesa vedno zvišujejo. Toda naši ljudje niso tako podjetni, imajo razne pomisleke in izgovore proti takim organizacijam za samopomoč. Toda pomagano bi bilo obogin: kmet bi več dobil za živino in konsument bi ceneje kupoval meso. Vendar vsaj nekoliko se je poizkusilo. Namesto da bi kmet vsak teden gonil živino na trg in zastonj čakal na kupca, ali jo dajal mesarju za slepo ceno, se vendar premisli, da jo zakolje doma in razproda meso ljudem v okolici za mnogo nižjo ceno kot pri mesarju. In dosedaj se je to obneslo. Zadovoljen je kmet z izkupičkom in tudi konsument. Seveda skušajo mesarji na vse načine, da bi se postavnim potom prepovedalo klanje živine in razprodaja mesa potom kmeta samega. Umevno, gre za njih dobiček. Kmet pravi, kako to, da bi se moral jaz tri leta truditi, da bi kaj priredil, a mesar pridela isto tekom 1 do 2 dni. Seveda je treba med kmetskim ljudstvom solidarnosti, da gredo v takih slučajih drug drugemu na roko, da odkupi sosedu, če je zaklal doma živino, 1 ali 2 kili mesa, kar se mu povrne, ko pride vrsta na njega, da ima on domače klanje.

Vsled sklepa Hranilnice in posojilnice v Kostanjah z dne 8. decembra 1925 se naznanja vsem članom, da mora vsak, ki hoče biti član omenjene zadruge, vplačati vsaj en delež po en šiling. Vsi stari deleži po 10 in 20 K so neveljavni. — Nadalje je načelstvo sklenilo, da se naj do 1. julija 1926 vse vloge pod zneskom enega šilinga dvignejo ali pa vsaj do svote enega šilinga doplačajo, drugače se vse te malenkostne vloge pripišejo k rezervnemu zakladu. Načelstvo.

Vetrinj. (Žalostne cerkvene razmere.) Tisoč let sem je bila v Vetrinju slovenska pridiga, ker je pred leti bilo tu vse slovensko; šola in tovarna pa sta polagoma okraj grdo ponemčili. Za Nemce so bile torej tudi nemške pridige. Zdaj par let pa imamo nemškega župnika in samo nemške pridige, ker je Heimatdienst proglasil Vetrinj za nemški kraj. Minule dni je bil misijon. Škof se trudijo spraviti v ljudstvo zopet nekaj verskega življenja, ki povsod hira, a pri nas je — zamrlo. Slovenci smo mislili, da bo vendar par pridig še za nas stare ljudi, ki smo navajeni slovensko moliti in slovensko se spovedati. A bilo je vse nemško. Naši Nemci so sicer še hodili nekoliko v cerkev, a le, če so se mogli za nami Slovenci skrivati, da se ni bilo treba prikazati. Med nami in za nami so prihajali. Ko smo Slovenci videli, da je misijon zopet samo za Nemce, smo ostali doma, in cerkev je bila prazna. G. župnika je neuspeh hudo žalil seve, in na Marijin praznik so nas vse grdo ozmerjali, češ, da nihče ni mislil, da je okraj tako brez vere. Okraj ni brez vere, a naj se v cerkvi ne uganja nemška politika, naj ne določuje Heimatdienst, kako se pridiguje! Velik del ljudstva želi vsaj tupatam še slovensko pridigo, kar pa menda v Vetrinju ni mogoče. Reči je le treba: Ni res, da ljudstvo vere nima, vera je še tu, ali kmalu je ne bo več, in stari ljudje plašni povprašujejo: „Za Boga, ko pridemo na smrt, kam pa naj gremo po gospoda?“ Nemški krščansko-socialni stranki, ki krije te razmere s svojo avtoriteto, voščimo dobrega teka za bodoče volitve.

Z dežele. (Utrinki.) V hišo stopi brezposelni, čvrst in krepak fant in prosi ubogaimo.

zlasti čg. župniku iz St. Jurja, da nas zapuščenih sirot ne zanemarjajo. Morda še ni znano, da šmarješka župnija zopet enkrat nima župnika. Nekdo je trdil, da bi bil najboljši fajmošter iz „Jecata“, ker bi takega ne bilo treba tožiti pri višjih, ampak bi se ga kratkomalo po potrebi pojedlo. Sicer pa tudi Šmarječane ne smemo vreči vse v skupen žakelj. — Zadnje dni novembra smo tu pokopali 21 let starega W. Pirkerja iz znane Vrtnarjeve hiše v Zakamnu. Bil je nadebuden in do vseh prijazen fant, zelo se je zanimal za očetovo gospodarstvo, a nemila usoda ga je vzela v cvetu let; zastrupil si je kri in v par dneh je bil mrlič. Naj v miru počiva! — Na pošti v Zg. Trušnjah je bilo pred kratkim izmaknjenih 9 milijonov kron. Tatu še niso našli. — Pred letom je tu „pri Kramarju“ otvoril nov najemnik trgovino z mešanim blagom. Danes lahko poročamo, da podjetje dobro uspeva; kupi se kakor v Velikovcu, tu pa tam celo ceneje, kar je za gornjance pa tudi druge okoličane zelo ugodno. Velikovčani nas sicer malo kisló gledajo, toda nič ne de, smo jih itak že zadosti obogatili. — Pa še na nekaj moramo opozoriti. Želinčani smo zadnji čas dobili tudi svojega fotografa. Prišel je z južne Tirolske naš rojak Posch in se tu nastanil, ter sprejema tudi vsakovrstna naročila. Pridite in dajte se „kontrafirat“!

Iz velikovškega okraja. Zgodil se je žalostni slučaj, da sta dva mladoletna delomržna človeka, pristaša komunistične stranke, ki pri ljudeh nista na dobrem glasu, izropala šletnega dečka in mu odvzela 70 grošev. Pri sodnijski obravnavi sta se izgovarjala, da nista imela namena otroka oropati, da sta imela samo šalo in ker ni bilo direktnih dokazov, sta bila oproščena in oče oropane otroka mora plačati ogromne sodne stroške. Mi smo drugačnega mnenja. Šala ali ne šala, tudi ta ima svoje meje in taki ljudje po splošnem mnenju ne delajo iz šale. Zločincev dandanes nič več ne kaznujejo, kvečjemu pogojno, zato pa se zločini množijo. Delomržne ljudi, ki se ne poprimejo nobenega dela, kot da hujskajo posle proti kmetom, naj se dene pod ključ ali v prisilno delavnico.

Pliberk. Smrtna kosa zadnji čas v Pliberku prav pridno kosi. Med mnogimi, ki jih je zadnji čas pokosila, je tudi Janez Ovčjak klobučarski mojster in posestnik v Pliberku, ki smo ga po kratki mučni bolezni zagrebli 20. novembra ob obilni udeležbi ljudstva. Rajni je ostal zvest svojemu narodnemu prepričanju, akoravno je moral radi tega dosti prestati posebno od divjih Volkswehrovcev, ki so ga suvaje vsega opljuvanega vlekli v zapor. Nadebuden sin gimnazijec mu je padel v vojni. Hčerka mu je umrla pred pol letom, pač britek udarec za njegovo očetovsko srce. Kdo bi si bil mislil, da bo njima sledil kot krepak mož že v tako kratkem času. Bodj mu rahla zemlja slovenska! Spoštovani Ovčjakovi družini naše iskreno sožalje!

Bogastvo ni vse, pravi ljudski pregovor, Goetejev „Schatzgräber“ pa veli: „Uboštvo je največje zlo, bogastvo je najboljši zaklad!“ Naj bo že kakorkoli, nekaj sto milijonov ali celo milijard ne bo nihče odklanjal, če jih mu srečna usoda strese v naročje. Ne zamudite te prilike in naročite mu takoj eno srečko 14. razredne

loterije pri J. P r o k o p p, zaloga srečk, Baden bei Wien. — V nekaj dneh se vrši prvo žrebanje, potem bo prepozno! Poslužite se radi enostavnosti priloženih dopisnic za naročnino!

DRUŠTVENI VESTNIK

Podravlje. Na Štefanovo priredi „Slov. kršč. socialna zveza za Koroško“ pri Vosperniku izobraževalni tečaj s sledečimi govori: Dopoldne po službi božji (ob 9. uri): 1. Ljudsko zdravje. 2. Krščanstvo v primeri z drugimi svetovnimi nazori. — Popoldne po blagoslovu (ob 1/2 3. uri): 3. Naša gospodarska sanacija. 4. Naši vzori. Vsi, ki se zanimate za resnično izobrazbo, pridite na tečaj v prav obilnem številu! Vabi Odbor.

Šmihel nad Pliberkom. Po daljšem oddihu bo imelo naše „Slov. kat. izobraževalno društvo za Šmihel in okolico“ na god sv. Štefana dne 26. t. m. ob 3. uri pop. pri Šercarju v Šmihelu lepo domoljubno prireditev. Na sporedu je igra „Dom“, ki jo je spisal katehet Janez Jalen. Ljubezen do matere in do očetove hiše in rodne zemlje preveva celo igro. Več povedati pa za danes ne smemo, ker pričakujemo, da boste prišli od blizu in daleč si igro pogledat. Priznati morate, da ste od šmihelskih prireditev odšli še vedno zadovoljni domu, za Štefanovo vam pa nudimo nekaj posebnega. Zato pridite v prav obilnem številu!

Bilčovs. (Ženski odsek izobr. društva.) Tukajšnji ženski odsek se je tudi v letošnji zimski sezoni začel gibati. Vodstvo je izdalo na ženstvo svojega delokroga vabila z naslednjo vsebino: Vabilo na sestanek ženskega odseka dne 22. XI. 1925 po II. sv. maši pri Lesjaku v Bilčovsu. S tem sestankom se otvori letošnje zimsko delovanje, ki bo v glavnem posvečeno verskemu prerodu, deloma pa tudi narodni in gospodinski izobrazbi. Vse ženstvo, ki želi imeti tudi kaj koristi od sestankov, se vabi k redni udeležbi. Torej prijateljice našega gibanja, pridite prav vse! Vodstvo odseka. — Sestanek se ie res ob zadovoljivi udeležbi vršil. Govori: Predsednik izobr. društva: Verska doslednost. Čg. župnik Štih: Namen sv. leta. Vse zavedno ženstvo, okleni se svojega odseka!

Borovlje. Miklavžev večer, ki ga je priredilo v nedeljo dne 6. dec. Društvo slov. diletantov, se je prav dobro obnesel. Žal, da je mrzav ravno to nedeljo tako pritisnil, da je zadržal veliko ljudi doma, na drugi strani pa je Cingelcova dvorana tako velika, da je ni zlahka pregreti. Pri igri „Zdaj gre sem, zdaj tja“ je naš „Jaki“ zopet pokazal, da pri veseloigri ravnotako, mojstersko izpelje vlogo „Smodina“ ali „piskroveza“, kot pri drami „Sina“. — Izvrstno je markirala „kavarico“ gdč. Komploj. Burno je aplavdiralo občinstvo „županu“. Ne zamerimo mu, če se mu je godilo malo težko, saj vemo, da je izvrševal to funkcijo šele prvikrat v življenju. — Miklavž sam, tako lep še menda ni bil kot letos. Vedel je vse in bali se ga niso samo otroci, ampak celo odrasli so imeli strah pred njim. — Kdor je radoveden, kako je uspela zadnjič uprizoritev „Sina“, naj pride pogledat na Štefanovo v Delavski dom v Podjubeju, kjer se bo ponovila.

GOSPODARSKI VESTNIK

Velikovski trg 9. XII. Promet je bil slab, kakor pred vsakim večjim sejmom. Cene so bile sledeče: teleta 1,60, svinje 1,20—2,—, zaklane svinje 2,40—2,70, ovce 0,60—0,90, klobasarice 0,80—1,—, vprežna živina 1,10—1,20, pitana 1,20—1,40 šilingov za kg žive teže. Konji od 400 do 8000 šilingov komad.

Borza. Dunaj, 16. XII. 1925. Nemška marka 1,68; lira 0,28; češka krona 0,2; dinar 0,12 šilingov.

Čitajte in razširjajte
Koroškega Slovenca!

NAŠE KNJIGE

Poklic pomožne misijonarke. Knjižica za dekleta ki so že premišljevale v svojem poklicu za redovniški stan in žele sedaj dognati, kam jih ljubi Bog v svoji dobroti kliče. S priporočilom prevzv. gg. škofov: ljubljanskega, mariborskega, krškega, tržaškega itd. Cena 50 gr. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Salzburg, Claverianum.

Robinson — knjiga za našo mladino. Pravkar je izšla v založbi tiskarskega in litografičnega zavoda I. Blasnika nasled. v Ljubljani prekrasna „Povest o Robinsonu“, ki jo je za angleško mladino priredil Kathleen Fitzgerald, v slovenščino pa preložil mojster našega jezika Bogumil Vdovič. Knjiga je okrašena s 26 lepimi štirobarvnimi slikami, ki jih je po izvirniku slike posnel litografični zavod založnika tako umetniško dovršeno, da so nekatere slike celo lepše izdelane kot one v originalni izdaji. Vdovičeva slovenščina je izredno lepa in blaglasna tako, da je ta izdaja Robinsona izreden knjižni dogodek za naš narod, kajti lahko se reče, da takšne knjige nima vsak narod. Knjiga je namenjena zlasti mladini, pa tudi odrasli jo bodo brali z užitkom. Tudi je zelo primerno darilo za Miklavža ali Božič. Cena broširani knjigi je Din. 15,—, trdo vezani pa Din. 20,—, po pošti Din. 1,— več. Dobi se pri založniški tvrdki, to je pri I. Blasnika nasl. d. d., tiskarski in litografični zavod v Ljubljani, Breg št. 12.

„Trobentica“ ali „Mala Ema Mariani“. To ljubko povestico male deklice, ki je že v starosti 3 let in 12 dni prejela prvo sv. obhajilo in umrla (v Luci, Laško, tam kot ljema Galgani) v nežni mladosti stara komaj 4 leta in 8 mesecev, kot bela vrtinica evharističnega Srca Jezusovega — bo pričel prinašati z novim letom „Zamorček“. Ta mala deklica, ki je tudi že v detinskih letih prerokovala, ima na vsakega posebno privlačnost in njen životopis zelo dobro in vzgojevalno vpliva na ljubo mladež. Zato vsem cenj. starišem in gg. katehetom toplo priporočamo, da z novim letom „Zamorčka“ v množimi naročajo. Nikjer, kjer imajo otroke, naj bi ne manjkalo ta ljubki mladinski list z lepimi povesticami in slikami. Izhaja v prosep ljubezni do naših najubožnejših črnih bratov. Naročnina za vse leto samo 1 Š. Naročila sprejema Družba sv. Petra Klaverja. Salzburg. „Claverianum“. Naročajte skupaj, pri vsakih 10 naročnikov dobi 11. naročnik zastonj.

ZDRAVSTVO

Varujmo se jetike. Nihče se ne more za vsak slučaj varovati, da se ne bi inficiral (okužil) z jetiko. A vendar se je več ali manj ubranimo, ako se vemo pravilno zadržati. Sicer pa ima zdrava narava v sebi moči, da zatre strup ki je prišel v kri. Potem pravijo zdravniki, da se ljudstvo samo polagoma imunizira (utrudi), da se ga bolezen več ne prime tako lahko. Prvo varstvo zoper jetiko je snaznost. Umivajte si roke! Zdravniki še posebno opozarjajo na smeti, ki se nabirajo za nohti. Snažite otrokom nohte: često je tam celo gnojišče. Najprej se bolezen prenese iz ust v usta — ko jetični človek poljubi otroka. Jetična mater naj pazi, ako ima kaj resnične ljubezni do otrok. Pazi, da ti jetični bolnik ne kašlja v obraz, in kdorkoli kašlja, naj vzame robec ali vsaj dlan pred usta. Grdi pljunec naj se pljuje v skodelo z 2% lisolom. Pljunec mora v tem lisolu ležati par dni, predno ga lisol zamori. Nalezljiv je bolnikov gnoj. Ako je jetični pljunil na tla, naj bi se pljunec takoj pograbil na papir in vrgel v ogenj, potem se naj vzame 5% lisol, vlije na tisto mesto in pusti dalj časa stati. Preprog naj ne bo v bolniški sobi. Pred bolnikovo posteljo pa se naj položi kos platna, ki se da izprati. Pazite, da ne bodo mali otroci lazili po bolniški sobi. Ponoči pade prah na tla, zjutraj pometi sobo z vlažno cumjo, ne s suho metlo, ki bi ves prah spravila kvišku. Mati naj otroku ust ne briše z ruto, v katero je sama poprej pljuvala. Če bolnik že ne more imeti svoje sobe, kar je zdaj pri pomanjkanju

stanovanj često nemogoče, naj ima na vsak način svojo posteljo.

Varujte se gosenic. Očesna klinika curiškega vseučilišča poroča to-le: Vse premalo znano je, da dlaka nekaterih gosenic lahko povzroča slepoto ali vsaj vnetje oči, če pade v oko. Posebno je nevarna dlaka gosenice, ki živi na strožnicah (kopinjaku, Bombyx Rubii). Gosenica je centimeter debela in pet centimetrov dolga, dlaka je rujava in črna. Zgodilo se je, da je otrok vzel tako gosenico v roko in jo je gledal, drug otrok pa je od spodaj udaril mu na roko, da mu je gosenica zletela v obraz. Dlaka je padla v oko, prodrla, polagoma globlje in povzročila hudo vnetje. Bolezen traja mesce in oko za vedno oslabi ali popolnoma oslepi. Zato je treba otroke pravočasno svariti, da se ne bodo igrali z gosenicami.

166

Št. Jakob v Rožu.

Vabilo

k igri

Rakovnjači

ki se vrši 2. decembra in 3. januarja ob 3. uri pop. v društveni dvorani poleg župnišča. Prijatelji, pristrčno vabljeni!

Odbor.

Prodám

en bas (Bassgeige), eno c-trobento, en esklarinet, en lovski rog in en pletilni stroj po zelo nizki ceni.

Poceni prodám ali zamenjam tudi hišo v Dravogradu.

165

Egidij Lappan, Železna Kapla.

Izobraževalno društvo „Kočna“ v Svečah ponovi

dne 26. decembra na Štefanovo ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne „Adam“ v Svečah

igro

Lepa Vida

Drama v 5 dejanjih.

Sodeluje domači pevski zbor. Šolarjem vstop prepovedan!

Vse prijatelje poštene zabave vabi

163

ODBOR.

PREDIVO

laneno in konopno, kakor tudi neotr (cel) lan zamenja trgovina z mešanim blagom

F. Mory, Sinčava
zraven Karl-na 160

Veliko denarja si prihranite

ako kupite za bližajočo se zimo

srajce, spodnje hlače in kratke nogavice

kakor lepo in mehko volno znamke „GELBSCHIED“ dalje

hlače za štrpaciranje pri K. SIUTZ na Bistrici šte. 57

Okraski za božična drevesca
1 karton po 35 komadov samo Š1.40

Društvo slovenskih diletantov v Borovljah.

Vabilo

na 4 dejansko dramo s petjem

S i n

ki se ponovi na Štefanovo dne 26. decembra v Delavskem domu v Podljubelju.

Začetek ob 3. uri popoldne.

Igra se vrši ob vsakem vremenu. Šolarjem vstop prepovedan! Vstopnice v predprodaji se dobijo v Borovljah pri blag. Št. Krajnerju, v Podljubelju pri oskrbnici Delavskega doma.

Začne se točno ob določeni uri, da se udeleženci iz daljnih krajev lahko vrnejo z večernimi vlaki.

Pridite vsi! 166 Odbor.

Izšla je Blasnikova

130

„Velika Pratika“

za navadno leto 1926, ki ima 365 dni „Velika Pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Stane 5 Din. in se naroča pri

J. BLASNIKA naslednikih, tiskarna in litografični zavod Ljubljana, Breg šte. 12.

Proda ali zamenja se posestvo

Obsega nad 18 ha lepega gozda, nad 3 ha nji in travnikov ter paše na planinah za 10 goved Razuntoga servitutne pravice na steljo, pašo in les. Lastni vodovod in mlin. Proda se z živim in mrtvim inventarjem ali prez njega. Zamenja se tudi za primerno posestvo v Jugoslaviji. Vse druge pove:

France Grafenauer, posestnik v Mostah
pošta: Egg bei Hermagor, Zilska dolina. 159

Tovarniška zaloga usnja

Julijus Blass

Celovec, Novi trg šte. 4

Ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.